

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตำบลบ้องตี้

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้องตี้ จังหวัดกาญจนบุรี

ตำบลบ้องตี้เป็นชุมชนที่อยู่ติดชายแดนไทย-พม่า ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นคนไทยเชื้อสายกระเหรี่ยง ประกอบอาชีพการเกษตรและทำเหมืองแร่ดีบุก (ที่มาของบ้านท้ายเหมือง) ปัญหาที่สำคัญของประชาชนในพื้นที่ คือ จำนวนผลผลิตทางการเกษตรที่ลดลงและราคาตกต่ำ ในขณะที่ต้นทุนการผลิตสูง ทำให้รายได้ไม่พอกับรายจ่าย ส่งผลให้ประชาชนเป็นหนี้และยากจน แต่เนื่องจากพื้นที่มีชื่อเสียงในเรื่องของวัฒนธรรมของท้องถิ่น ความเป็นชนเผ่า รวมถึงประวัติศาสตร์ที่มีมาตั้งแต่ในอดีตครั้งสมัยรัชกาลที่ 1 ยกทัพเสด็จไปตีเมืองทวายผ่านด่านบ้องตี้ ซึ่งในปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวยังคงธรรมชาติที่สวยงามอยู่อย่างมาก เช่น ป่าไม้ อ่างเก็บน้ำ และถ้ำหิน

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้องตี้จึงค้นหา อาชีพ- รายได้เสริมให้กับชุมชน โดยพิจารณาจากศักยภาพของพื้นที่ ความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ซึ่งประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว ทำให้เกิดแนวคิดในการส่งเสริมให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน

วิถีใหม่

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: ไทรโยค

จังหวัด: กาญจนบุรี

ประชากร: 3,104 คน

พื้นที่: 132 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

อบต.บ้องตี้ ร่วมกับชุมชนดำเนินการจัดทำโครงการ “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตำบลบ้องตี้” ขึ้นในปี 2545 โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติหรือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน และแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในตำบลได้ในระดับหนึ่ง รวมทั้งเพื่อให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจ ในการพัฒนาตำบลร่วมกัน

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

- การดำเนินงานด้านการปรับปรุงสถานที่
 - สำรวจพื้นที่เตรียมพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น ถ้ำหิน เส้นทางเดินทัพ อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น
 - ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว
 - การจัดเตรียมชุมชน
 - เตรียมพื้นที่สำหรับสร้างร้านค้า (ล็อกสินค้า) เพื่อจำหน่ายสินค้าพื้นบ้าน 15 ร้าน
 - จัดสร้างลานแสดงวัฒนธรรมพื้นบ้าน เช่น รำพม่า และวัฒนธรรมพื้นบ้าน ทอผ้า (กี่เอว-กี่กระตุก)
- อบต. บ้องตี้จัดการด้านการประชาสัมพันธ์ เช่น เอกสารเผยแพร่ แผ่นพับ และประสานขอความร่วมมือกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และโทรทัศน์ช่อง 9, 11 เพื่อบันทึกเทปประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวการค้าชายแดน และวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่น
- จัดสร้างศูนย์วัฒนธรรมหรือลานแสดง(บริเวณบ้านเก่าของกำนันประเทือง ทองเปาะ) เพื่อจัดแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านชนเผ่ากระเหรี่ยงฯ
- แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตำบลบ้องตี้ เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการการท่องเที่ยวของตำบล พร้อมทั้งเดินทางไปศึกษาดูงานเรื่องการท่องเที่ยวที่ตำบลเขาเหล็ก อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

5. ผู้บริหารหลักด้านการบริหารจัดการ ร่วมกับคณะกรรมการบริหารโครงการฯ จัดให้มีการทำ Home stay ให้กับนักท่องเที่ยว หรือให้นักท่องเที่ยวพักที่บ้านชาวบ้าน เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวไว้จำนวน 10-20 หลัง จัดกลุ่มชาวบ้านทำอาหารเลี้ยงนักท่องเที่ยวที่ลานแสดงวัฒนธรรมพื้นบ้าน

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน

งบประมาณกระตุ้นเศรษฐกิจ จำนวน 1,000,000 บาท และงบประมาณที่อบต.จัดสรรสนับสนุนเพิ่มเติม จำนวน 199,750 บาท รวมทั้งสิ้น 1,199,750 บาท

- ปรับปรุงเส้นทางท่องเที่ยว บริเวณด้านหน้า/ทางเข้า/ภายในถ้ำหิน เป็นเงิน 376,000 บาท
- ปรับปรุงอ่างเก็บน้ำ ในพื้นที่หมู่ 1 เป็นเงิน 95,750 บาท
- ปรับปรุงอ่างเก็บน้ำ ในพื้นที่หมู่ 4 เป็นเงิน 266,000 บาท
- ปรับปรุงเส้นทางเดินเท้า บริเวณหมู่ 3 เป็นเงิน 182,000 บาท
- สร้างลานแสดงศิลปวัฒนธรรมชนเผ่าพื้นบ้าน เป็นเงิน 80,000 บาท
- สร้างร้านจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง เป็นเงิน 200,000 บาท

อุปกรณ์/เครื่องมือ

1. บ้านพักนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ จำนวน 10-20 หลัง
2. ลานแสดงวัฒนธรรมพื้นบ้าน 1 ลาน
3. ร้านจำหน่ายสินค้า 15 ร้าน

บุคลากร

1. ภาครัฐ ทำหน้าที่แนะนำสถานที่ต่างๆ ในหมู่บ้านบ้องตี้
2. ตัวแทนจาก อบต. ทำหน้าที่ดูแลการดำเนินโครงการ

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
ต้นปี 2544	จัดประชุมระหว่างอบต.บ้องตี้ แกนนำประชาชนและชาวบ้าน เพื่อปรึกษาในรายละเอียดโครงการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตำบลบ้องตี้ พร้อมทั้งร่วมวางแผนในการดำเนินการ	อบต.บ้องตี้ / แกนนำประชาชน และชาวบ้าน
ปี 2544	จัดทำรายละเอียดโครงการฯ กำหนดสถานที่ที่จะจัดเตรียมพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น ถ้ำหิน เส้นทางเดินเท้า อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น	อบต.บ้องตี้
ปี 2544	ลงทำการสำรวจพื้นที่เพื่อเตรียมความพร้อมและศึกษาข้อมูล พร้อมทั้งนำเสนอโครงการนี้ เพื่อของบประมาณกระตุ้นเศรษฐกิจ	อบต.บ้องตี้
ปี 2544	แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตำบลบ้องตี้	อบต.บ้องตี้ / คณะกรรมการบริหารโครงการฯ
ปี 2544	เดินทางไปศึกษาดูงานเรื่องการท่องเที่ยวที่ตำบลเขาเหล็ก อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี	คณะกรรมการบริหารโครงการฯ
ปี 2544	ประสานงานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ศูนย์พัฒนาชาวเขา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อขอรับการสนับสนุนในด้านต่างๆ	อบต.บ้องตี้ / คณะกรรมการบริหารโครงการฯ / ศูนย์พัฒนาชาวเขา/ ททท. และตำรวจตระเวนชายแดน

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
ปี 2544	ได้รับเงินสนับสนุนจากโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจจำนวน 1,000,000 บาท	อบต.บ้องตี้
ปี 2544	อบต.บ้องตี้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนเสริม เป็นเงิน 199,750 บาท	อบต.บ้องตี้
ปี 2544	ดำเนินการปรับปรุงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนงานโครงการฯ	อบต.บ้องตี้ / คณะกรรมการบริหารโครงการฯ
ปี 2545	จัดสร้างร้านค้าหรือล็อกขายสินค้า และการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านชนเผ่า	อบต.บ้องตี้ / คณะกรรมการบริหารโครงการฯ
ปี 2545	จัดอบรมมัคคุเทศก์	อบต.บ้องตี้ / คณะกรรมการบริหารโครงการฯ
ปี 2545	ประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวโดยประสานความร่วมมือกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและโทรทัศน์ ช่อง 9, 11 เพื่อบันทึกเทปประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวการค้าขายแดน และวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่น	อบต.บ้องตี้ / คณะกรรมการบริหารโครงการฯ
ปี 2545	เปิดบริการอย่างเป็นทางการ	อบต.บ้องตี้ / คณะกรรมการบริหารโครงการฯ
ปี 2545	จัดทำบ้านพักสำหรับนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ ให้กับนักท่องเที่ยว หรือให้นักท่องเที่ยวพักที่บ้านชาวบ้านเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวไว้จำนวน 10-20 หลัง	อบต.บ้องตี้ / คณะกรรมการบริหารโครงการฯ

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/องค์กร --

-- บทบาทความร่วมมือ --

อำเภอไทรโยค
ศูนย์พัฒนาชาวเขา

ประสานงาน และดำเนินการสร้างงานให้เกิดขึ้น
เตรียมการแสดงวัฒนธรรมท้องถิ่นประเพณีชนเผ่าดั้งเดิม การทอผ้า

ตำรวจตระเวนชายแดน
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ดูแลความเรียบร้อย
ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และจัดเวทีทำความเข้าใจเรื่อง การท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์

สถานีอนามัยตำบลไทรโยค

ตรวจรักษาและป้องกันและกำจัดไข้มาลาเรีย

ครู/นักเรียน

จัดเตรียมการแสดง เช่น รำพื้นบ้าน รำพม่า เป็นต้น

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งจำนวนผลผลิตทางการเกษตรมีสัดส่วนลดลงอย่างต่อเนื่องและราคาตกต่ำ ในขณะที่ต้นทุนการผลิตสูง ทำให้รายได้ไม่พอกับรายจ่าย ยังประกอบกับชาวบ้านยังไม่มีมีการประกอบอาชีพเสริมที่ได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจัง
2. พื้นที่ในตำบลบ้องตี้มีจุดเด่นในเรื่องของวัฒนธรรมของท้องถิ่น ความเป็นชนเผ่า รวมถึงประวัติศาสตร์ที่มีมาตั้งแต่ในอดีตครั้งสมัยรัชกาลที่ 1 ยกทัพเสด็จไปตีเมืองทวายผ่านด่านบ้องตี้

และมีธรรมชาติที่สวยงามอยู่อย่างมาก เช่น ป่าไม้ อ่างเก็บน้ำ และถ้ำหิน แต่ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและดูแลระบบนิเวศอย่างจริงจัง

หลังการดำเนินการ

1. ชุมชนได้รับประโยชน์จากการร่วมดำเนินโครงการ “หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” หลายประการ
 - รายได้จากการจำหน่ายสินค้าพื้นบ้าน อาหาร เครื่องดื่ม ฯลฯ แก่พนักงานท้องถิ่น จำนวน 15 ร้าน ซึ่งชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น
 - มีจำนวนนักท่องเที่ยวให้การสนใจมาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น
 - เมื่อเปิดให้มีบ้านพักสำหรับนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ ทำให้ชาวบ้านที่จัดทำบ้านพักนี้มีรายได้เพิ่มขึ้น
2. ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการดูแลรักษาและบริหารจัดการให้เอื้อต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศดียิ่งขึ้น

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. ในระยะแรกที่เริ่มโครงการฯ ชุมชนยังมองไม่เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 2. ความเกรงกลัวต่อโรคไข้มาลาเรียในพื้นที่ ทำให้นักท่องเที่ยวบางส่วนไม่กล้าเข้าไปท่องเที่ยว ส่วนใหญ่จึงเป็นเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่นิยมเดินทางไปสัมผัสธรรมชาติในป่า 3. งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด ส่งผลให้การดำเนินงานขาดความต่อเนื่องและไม่สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวได้เต็มประสิทธิภาพ	1. อบต.ลงจัดเวทีประชาคมทำความเข้าใจกับชุมชนพร้อมทั้งประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมสร้างความมั่นใจ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ศูนย์พัฒนาชาวเขาจังหวัดกาญจนบุรี และตำรวจตระเวนชายแดน 2. ประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบข้อเท็จจริงของพื้นที่ และประสานความร่วมมือกับสถานีอนามัยในการตรวจรักษาและป้องกัน กำจัดไข้มาลาเรีย 3. ขอรับการหนุนเสริมงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งแสวงหาแนวทางในการเสริมรายได้แก่ชุมชน เช่น แนวคิดในการเปลี่ยนแปลงพืชปลูกของชุมชนเพื่อเพิ่มมูลค่าให้สูงขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ประโยชน์ต่อการหนุนเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

1. ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งรณรงค์ให้ประชาชนช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และอำนวยความสะดวก ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในหมู่บ้าน
2. การกำหนดข้อบัญญัติท้องถิ่น สำหรับกลุ่มทุนอื่นๆ ที่จะเข้ามาประกอบการทางด้านแหล่งท่องเที่ยว ที่ควรตระหนักถึงวิถีท้องถิ่นเดิม
3. การกำหนดไว้ในแผนพัฒนาของอบต. เพื่อวางแผนการดำเนินวิถีชีวิตที่สอดคล้องตามวัฒนธรรม และเป็นไปตามธรรมชาติ
4. ให้การส่งเสริมการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เช่น จัดให้มีลานแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านให้นักท่องเที่ยวได้ทราบถึงวิถีชีวิตวัฒนธรรมพื้นบ้านของชุมชนท้องถิ่น

5. การจัดหมู่บ้านให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีการดำเนินการอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมของชุมชนบ้องตี้ ทำให้ชุมชนมีรายได้เสริมและให้ความร่วมมือในการดำเนินการเป็นอย่างดี ส่งผลให้โครงการมีความต่อเนื่องยั่งยืนเพราะเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของชุมชน

บทเรียนที่ได้รับ

1. การสร้างความเข้าใจของคนในชุมชน ต้องใช้เวลาและความอดทน ถ้าชุมชนเกิดพลังความสามัคคีแล้วก็สามารถทำให้โครงการบรรลุเป้าหมายได้ ความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชนโดยเฉพาะการตรวจตรา-ดูแลรักษาความปลอดภัย และการอำนวยความสะดวกให้กับผู้ที่เข้ามาท่องเที่ยวในหมู่บ้าน

2. การจัดหมู่บ้านให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นอกจากจะเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สร้างรายได้ให้กับชุมชนแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนเกิดการอนุรักษ์สืบสานวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่นได้

3. ชุมชนเกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เช่น มีการประชุมปรึกษา วางแผนในดำเนินงานร่วมกัน ช่วยกันดูแลรักษาและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในชุมชนให้มีความอุดมสมบูรณ์ และสวยงามเหมาะสมแก่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นต้น

4. เกิดการเรียนรู้ สืบสานวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น เช่น มีลานแสดงการละเล่นตามประเพณีพื้นบ้านของชนเผ่ากระเหรี่ยงให้นักท่องเที่ยวได้รับชม เยวชนได้เรียนรู้และรับการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรม ประเพณีจากบรรพบุรุษ เป็นต้น

ความเป็นไปได้ในการถ่ายทอดประสบการณ์

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ สามารถใช้โครงการนี้เป็นต้นแบบในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลของท่านได้ โดยควรคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1. วิถีชีวิตวัฒนธรรมพื้นบ้านของชุมชน
2. บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และความรับผิดชอบในการดำเนินโครงการ
3. การรณรงค์ประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวางต่อเนื่อง
4. การให้บริการด้านความสะดวก ความปลอดภัย ตลอดจนข้อมูลที่เป็นจริงแก่นักท่องเที่ยว
5. ควรมีการศึกษาดูงานจากพื้นที่อื่นๆ ที่ประสบความสำเร็จ ก่อนเริ่มดำเนินโครงการ

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายประเสริฐ จันทราแก้ว
ตำแหน่ง : รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลบ้องตี้
ที่อยู่ : 79 หมู่ 1 ตำบลบ้องตี้ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี 71150

ชื่อ-นามสกุล : นายอุทัย นิลกาฬ
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลบ้องตี้
ที่อยู่ : 79 หมู่ 1 ตำบลบ้องตี้ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี 71150

ชื่อ-นามสกุล : นายทศพร อินทรคุปต์
ตำแหน่ง : ประธานเครือข่ายป้าต้นน้ำ
ที่อยู่ : 88 หมู่ 1 ตำบลบ้องตี้ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี 71150

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีนใหม่ : พ.ศ. 2545

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	79 หมู่ 1 ตำบลบ้องตี้ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี 71150
ขนาดพื้นที่	132 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	1,720,929.87 บาท (ปีงบประมาณ 2545)
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	7 คน 3 คน พนักงานท้องถิ่น 2 คน ลูกจ้างประจำ 2 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	3,104 คน
จำนวนครัวเรือน	911 ครัวเรือน
ประชากรแฝง	1,539 คน
รายได้เฉลี่ยประชากร	19,000 บาท
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	ตำบลบ้องตี้มีอายุกว่าร้อยปีมาแล้ว และตั้งเป็นหมู่บ้านเมื่อพ.ศ.2488 "บ้องตี้" มาจากคำว่า "บ้องตี้" เป็นภาษามอญแปลว่า ฆ่าอ่อน ที่เมื่อยล้า เพราะการเดินทาง สมัยก่อนต้องใช้การเดินทางด้วยเท้าเพื่อไปติดต่อราชการ ที่อำเภอ เมื่อบ้องตี้มีประชากรเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ราษฎรได้อพยพโยกย้ายหาที่ทำกินเพิ่มเติม กลุ่มหนึ่งได้ขยายพื้นที่ทำกินไปทางตอนล่างของหมู่บ้าน ภายหลังบริเวณนี้จึงได้ชื่อว่า "บ้านบ้องตี้ล่าง" ส่วน "บ้านท้ายเหมือง" ก็เนื่องจากการทำเหมืองแร่ที่ท้ายหมู่บ้าน "บ้านบ้องตี้" ตำบลบ้องตี้ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำสวน ทำไร่ พืชไรที่ปลูกได้แก่ ฝ้าย ข้าวโพด งาม และสับปะรด นอกจากนี้มีประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ และรับจ้างเป็นบางส่วน